

Overvåkning av resistente bakterier

1. kvartal 2014

Avdeling for
infeksjonsovervåking

Epost: she@fhi.no

www.fhi.no/tema/antibiotikaresistens

Redaktører:
Jørgen Bjørnholt
Petter Elstrøm
Oliver Kacelnik

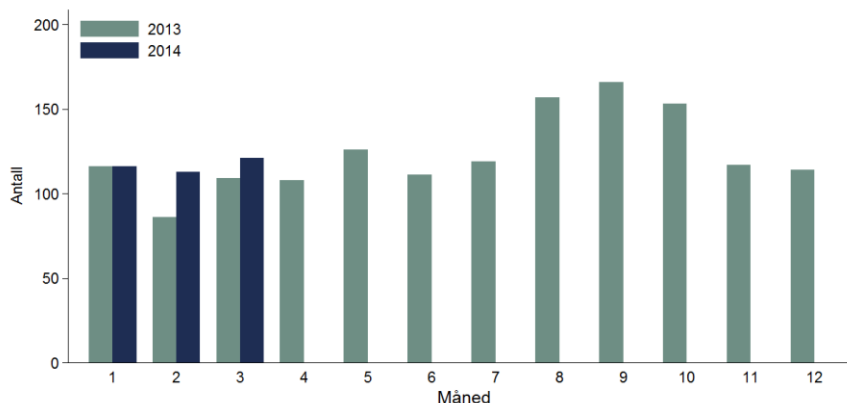
Folkehelseinstituttet publiserer kvartalsvise rapporter om forekomst av infeksjon og bæreskap forårsaket av utvalgte resistente bakterier og *Clostridium difficile*.

Oversikt over meldte tilfeller

MRSA

I første kvartal i år har det totalt blitt meldt 350 tilfeller (infeksjoner og bæreskap) av MRSA. Dette er en økning fra 311 tilfeller i første kvartal i 2013 (figur 1) og noe høyere enn gjennomsnittet siste fem år (figur 2 og 3). Fire (1 %) av tilfellene meldt første kvartal tilhørte CC 398 (LA-MRSA).

Figur 1. Tilfeller av MRSA meldt til MSIS per måned i 2013 og 2014

I gjennomgang av tilfeller meldte 1. kvartal fra fylker med høyere forekomst enn forventet (signal >1), ble følgende klynger identifisert:

Akershus:

- 6 tilfeller tilknyttet samme sykehjem (ikke varslet som utbrudd).
- 3 tilfeller tilknyttet samme avdeling på sykehus (varslet som utbrudd).

Hensikten med rapporten

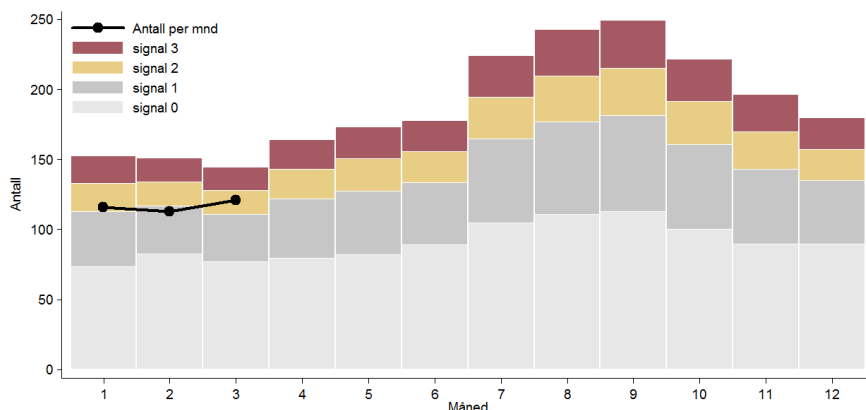
Resistente bakterier gir økt risiko for komplikasjoner av alvorlige infeksjoner. Det pågår et omfattende arbeid for å hindre spredning av resistente bakterier i helsetjenesten. Hensikten med rapporten er å hjelpe smittevernpersonell å følge utviklingen og bli informert om større utbrudd og endringer i forekomsten som kan ha betydning for smittevernet i helsetjenesten.

Forklaring til innholdet i rapporten er beskrevet i eget vedlegg.

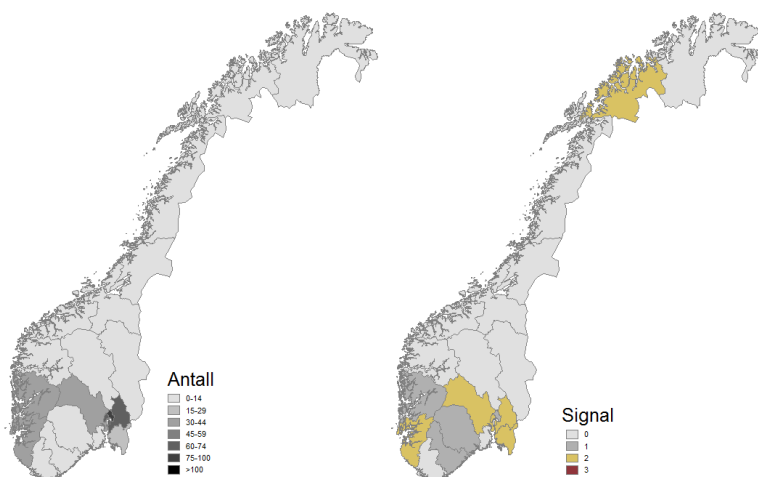
Buskerud:

- 11 tilfeller tilknyttet samme avdeling på sykehus (varslet som utbrudd).

Figur 2. Tilfeller av MRSA meldt til MSIS per måned i 2013 målt mot gjennomsnittlig forekomst for tilsvarende måneder siste 5 år

Figur 3. Tilfeller av MRSA meldt til MSIS tredje kvartal 2013 etter fylke

Resistente enterokokker

I første kvartal av 2014 ble det varslet ett utbrudd med vankomycin-resistente enterokokker (van A) ved St. Olavs Hospital HF. Helseforetaket har satt i gang smitteoppsporing og tiltak mot spredning av bakteriene. Hittil i smitteoppsporingen er det funnet ca. 30 pasienter positive for VRE. De fleste som er smittet knyttes til Orkdal sykehus. Mer informasjon om utbruddet kan finnes på nettsiden til St. Olavs Hospital: <http://www.stolav.no/no/Nyheter/Til-sammen-30-VRE-smittede-pasienter/128183/>.

Et utbrudd med hittil fem tilfeller av VRE (van B) er også varslet fra Akershus universitetssykehus. Sykehuset har satt i gang smitteoppsporing og tiltak for å begrense utbruddet.

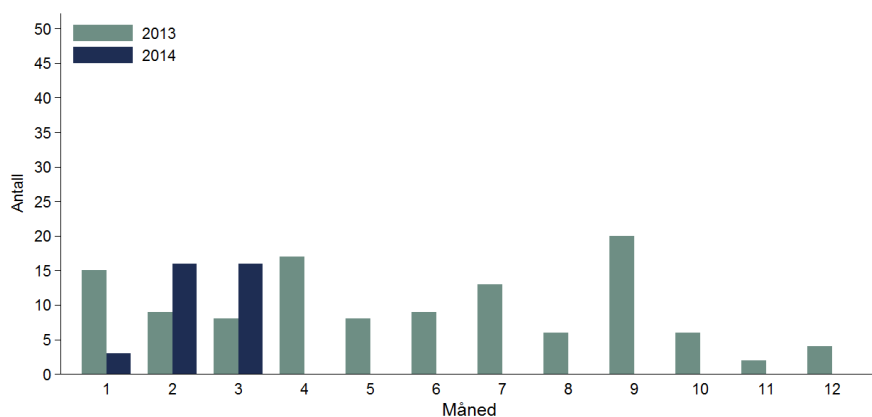
Forklaring til signalsystem

Signalsystemet i figur 2 og 3 er basert på gjennomsnitt for siste 5 år (signal 0) og standardavvik fra dette (signal 1-3). Fargene gir en indikasjon på om forekomsten bør undersøkes nærmere, men signal 2 og 3 behøver ikke bety at det pågår større utbrudd. Ytterligere forklaring av signalsystemene er gitt i eget vedlegg.

Forklaring til kart i figur 3

Kartet til venstre viser antall nye meldte tilfeller av MRSA i siste kvartal per fylke. Kartet til høyre viser om antall nye tilfeller er på linje med eller høyere enn gjennomsnittet siste 5 år for eget fylke.

Figur 4. Tilfeller av VRE meldt til MSIS per måned i 2013 og 2014

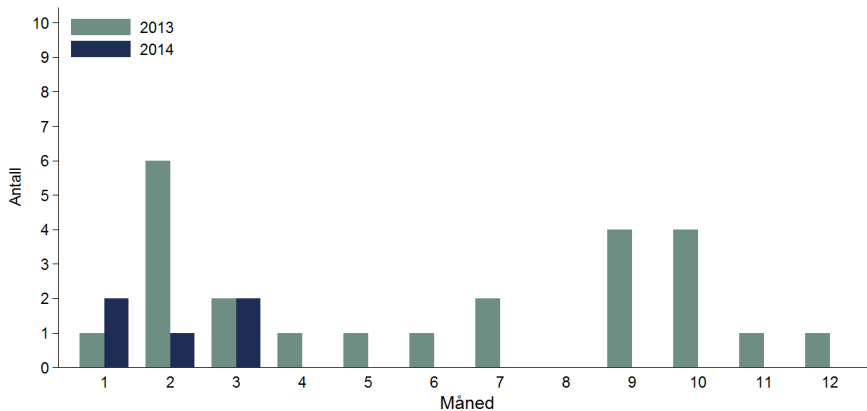

I første kvartal i år har det totalt blitt meldt 36 tilfeller av VRE mot 32 i samme kvartal i 2013.

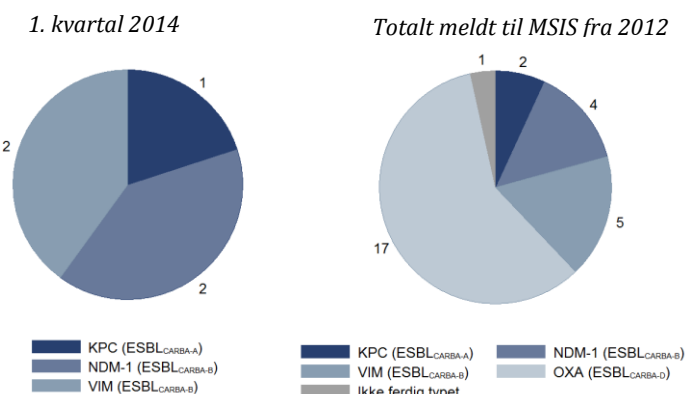
ESBL_{KARBA}

Fortsatt blir det kun sporadisk diagnostisert ESBL_{KARBA}-holdige bakterier hos personer i Norge. Det ble i første kvartal i år meldt 5 tilfeller mot 9 i samme periode i fjor.

Figur 5. Tilfeller av ESBL_{KARBA} meldt til MSIS per måned i 2013 og 2014

Figur 6. Antall meldte tilfeller av ESBL_{KARBA} fordelt på resistensmekanisme

Forklaring til figur 6

KPC: Klebsiella pneumoniae-karbapenemase (ESBL_{CARBA-A})

NDM-1: New Dehli metallo-betalaktamase (ESBL_{CARBA-B})

OXA: Oxacillinase gruppe av betalaktamaser (ESBL_{CARBA-D})

VIM: Verona integron-encoded metallo-betalaktamase (ESBL_{CARBA-B})

Tabell 1. Antall meldte tilfeller av ESBL_{KARBA} fordelt på type bakterie

Bakterier	Antall 1.kvartal	Antall 2014	Antall totalt 2013
Acinetobacter spp.	2	2	12
Enterobacter spp.	1	1	0
Escherichia coli	0	0	3
Klebsiella spp.	0	0	4
Pseudomonas spp.	2	2	5
Totalt	5	5	24

Clostridium difficile

I første kvartal 2014 har 11 laboratorier meldt antall funn av toksinproduserende Clostridium difficile. Oppslutningen om meldingsplikten er for lav til at det kan presenteres en landsoversikt. I tabell 2 vises de funn som er meldt til MSIS.

Tabell 2. Antall meldte tilfeller av Clostridium difficile fordelt på laboratorium

Laboratorium	Antall positive 1. kvartal	Antall prøver* 1. kvartal
Arendal	8	8
Drammen	47	65
Flekkfjord	3	3
Førde	10	10
Haraldsplass	3	3
Haukeland	34	34
Kristiansand	15	74
Levanger	14	83
Rikshospitalet	7	7
St Olavs hospital	44	44
UniLab	0	2
Totalt	185	333

*Rapportering av totalt antall analyser på C. diff. er frivillig

Utbrudd varslet til Folkehelseinstituttet (VESUV)

Tabell 3. Antall nye utbrudd varslet til VESUV i første kvartal 2014

	Antall utbrudd	Antall utbrudd (sykehus)	Antall utbrudd (sykehjem)	Antall utbrudd utenfor helseinstitusjoner	Antall personer smittet
MRSA	2	2	0	0	14
VRE	2	2	0	0	35
ESBL _{KARBA}	0	0	0	0	0
Andre ESBL	1	0	1	0	5
Totalt	5	4	1	0	49

Aktiviteter i og utenfor Norge

Nedenfor har vi omtalt enkelte saker som kan være av interesse i forhold til forekomst og forebygging av antibiotikaresistens.

Dette er ikke en komplett oversikt og ikke begrenset til siste kvartal. Vi tar gjerne i mot forslag til saker som bør omtales. Forslag og innspill til kvartalsrapporten kan sendes til she@fhi.no.

Utenfor Norge:

Verdens helseforsamling vedtok i mai 2014 at WHO skal utarbeide en global handlingsplan for å bekjempe antimikrobiell resistens, og særlig antibiotikaresistens. WHO har en ekspertgruppe som gir innspill til arbeidet med et forslag til en slik plan, og holder i tillegg en rekke konsultasjonsmøter i samarbeid med medlemsland om ulike deler av problemkomplekset. Norge er bedt om å være vertskap for et konsultasjonsmøte om riktig antibiotikabruk i løpet av høsten 2014. Den globale handlingsplanen vil bli forhandlet fram og vedtatt endelig på helseforsamlingen mai 2015.

[Strategic and Technical Advisory Group \(STAG\) on antimicrobial resistance](#)

WHO publiserte en rapport i april som for første gang forsøker å gi en samlet oversikt over global forekomst av resistente bakterier.

[Antibiotic resistance: global report on surveillance](#)

I Danmark er det for tiden en del medieoppmerksomhet rundt spredning av LA-MRSA og dødsfall hos smittede personer.

I Norge:

5. mai ble verdens håndhygienedag markert. I år var det spesiell fokus på håndhygiene som et viktig tiltak for å forebygge spredning av antibiotikaresistente bakterier. Det foregikk mange gode lokale markeringer.

[Rene hender beskytter deg selv og andre mot infeksjoner](#)

[Håndhygiene kan forebygge spredning av antibiotika-resistente mikroorganismer](#)

Det pågår et omfattende arbeid med å hindre spredning av LA-MRSA i Norge. Mattilsynet gjennomfører nå en kartlegging av MRSA i svinebesetninger. Resultatene vil foreligge 1. juli. Ved funn av LA-MRSA følges gården opp av Mattilsynet, mens eksponerte personer blir fulgt opp av kommunelegene. Oppdatert informasjon om LA-MRSA vil bli publisert på [Folkehelseinstituttets nettsider om antibiotikaresistens](#).